

PGA BLAD

INZET ERVARINGSDESKUNDIGHEID BINNEN DE PGA

SEPTEMBER 2025

ERVARINGSDESKUNDIGHEID WAARDEVOLLE TOEVOEGING BIJ PERSOONSGERICHTE AANPAK

Kom meer te weten op pag. 4

**“IK BEN ZELF EEN VAN DIE MENSEN
BINNEN DE PGA GEWEEST EN...
IK BEN ERUIT GEKOMEN.”**

Lees het verhaal van Sandor op pag. 7

**“JE KUNT ZE NIET OVERAL
VOOR BEHOEDEN, MAAR JE
PRAAT EN PROBEERT HEN
ZELF TE LATEN GROEIEN.”**

Lees het verhaal van Myyryo op pag. 9

**INZET MIDDELS PEER-SUPPORT
EN MET COLLECTIEVE
ERVARINGSKENNIS IN
BELEID EN PRAKTIJK.**

Lees er over op pag. 12

INHOUDSOPGAVE

- 3 Voorwoord
- 4 Ervaringsdeskundigheid
waardevolle toevoeging
bij persoonsgerichte aanpak
- 7 Het verhaal van Sandor
- 9 Het verhaal van Myyryo
- 12 Wetenschappelijke kennis over
inzet ervaringsdeskundigheid.
- 16 Kansen ontdekken!

Zet dit je aan het denken?

Wil je een werksessie organiseren voor jouw lokale team?

Wil je bespreken hoe je hiermee aan de slag kunt?

Neem dan contact op met

joep.hanrath@hu.nl of lieke.brouwer@hu.nl

COLOFON

Dit een uitgave van het PGA-Lab, een samenwerkingsverband van Bureau RVS en Lectoraat Zorg en Veiligheid van Hogeschool Utrecht.
Website: www.pga-lab.nl

Redactie: Hogeschool Utrecht, Joep Hanrath
Grafisch ontwerp & illustratie: Superpulp

VOORWOORD

BESTE LEZER,

“”

**HOE HOUD JE DAN TOCH HOOP DAT
HET NOG IETS KAN WORDEN?**

Je moet het maar kunnen, hoop houden. Hoop houden als problemen die je oproept, opzoekt of die je overkomen zich opstapelen en je steeds verder weg laten drijven van jezelf, van vrienden, familie en collega's. Of, zoals een van de ervaringsdeskundigen beschrijft: wat als je leven 'vertyft' raakt? Hoe houd je dan toch hoop dat het nog iets kan worden? Daarmee raken we de kern van dit themanummer: inzet van ervaringsdeskundigheid binnen de persoonsgerichte aanpak (PGA).

Want vanwege zorgen over de veiligheid, van de betrokkene zelf of van mensen om hem of haar heen, neemt de druk om in te grijpen toe. Drugshandel in een woonwijk, vechtpartijen, vuurwerkbommen, opstootjes met burens kunnen niet op hun beloop worden gelaten. We grijpen in met bestuurs- of strafrechtelijke interventies en zorgprogramma's die ons passend lijken.

Maar voor betrokkene stapelen de problemen zich op. De druk om dit 'vertyfte' leven te veranderen neemt toe. En de kloof tussen betrokkene en zijn eigen familie, zijn kennissen, vrienden of wat daar nog van over is, wordt groter. Ja, ook de afstand naar professionals die hulp willen bieden wordt groter. En de hoop dat het anders kan vervliegt. De betrokkene voelt dat. Zijn familie, kennissen, vrienden, en professionals ervaren dat. En onmacht om deze neerwaartse spiraal te stoppen genereert de reflex om meer van hetzelfde te doen: opschalen in veiligheids- en zorgmaatregelen.

In interviews belichten ervaringsdeskundigen Myrro Ballantine en Sandor Huisman twee belangrijke thema's om de kloof te verkleinen en de neerwaartse spiraal te stoppen. Het eerste thema is aansluiten, het vermogen om contact te maken over de gegroeide kloof heen. Het tweede thema is om vanuit dit contact en onder de externe druk dat er wat moet veranderen, toch ruimte te creëren. En zo de betrokkene de gelegenheid te geven stil te staan bij de vraag: wat wil ik? Om gezamenlijk te verkennen wat betrokkene aandurft om de ontstane kloof met zijn/haar omgeving te overbruggen en dat iemand zichzelf de moeite waard moet vinden om dit proces aan te gaan.

Inzet van ervaringsdeskundigheid was, naast het bouwen aan een lerend netwerk tussen de 38 gemeenten in Midden Nederland, een doel van het PGA-lab. Met deze tweede editie van het PGA-blad sluiten we een periode van voorbereiding, uitvoering en monitoring af rondom de inzet van Ervaringsdeskundigheid binnen de PGA. U leest aan de hand van verschillende artikelen over het project, de beschikbare wetenschappelijke kennis en de inzichten van de ervaringsdeskundigen over hetgeen ervaringsdeskundigheid kan bieden. En hoe het behulpzaam kan zijn om de kloof te verkleinen.

Joep Hanrath

Projectleider PGA-Lab

Utrecht, sept. 2025

ERVARINGSDESKUNDIGHEID WAARDEVOLLE TOEVOEGING BIJ PERSOONSGERICHTE AANPAK

De inzet van ervaringsdeskundigen bij de persoonsgerichte aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag is kansrijk, zo blijkt uit een pilot. Ervaringskennis versterkt herstelgerichte samenwerking, vergroot het vertrouwen van cliënten en doorbreekt stigma's. Succesfactoren zijn gelijkwaardigheid, veiligheid en ruimte voor maatwerk.

Tekst: Astrid van den Berg

4

Martine Batelaan werkt bij GGD Almere als procescoördinator van de persoonsgerichte aanpak (PGA). Twee jaar geleden vroeg het PGA-Lab Midden-Nederland haar of zij kon ondersteunen bij de pilot ervaringsdeskundigheid. 'Het was voor mij een mooie aanvulling op onze aanpak in Almere. In Amersfoort liep de PGA ook goed, dus die gemeente werd ook benaderd voor de pilot. Ik geloofde er meteen in.'

PGA-Lab verbindt veiligheid en sociaal herstel

In Midden-Nederland is de afgelopen jaren hard gewerkt om een persoonsgerichte aanpak (PGA) tot stand te brengen. Deze aanpak heeft als doel forensische recidive te voorkomen, daders te resocialiseren en duurzame positieve verandering te brengen in iemands levensloop. Met subsidie vanuit het actieprogramma Grip op Onbegrip van ZonMw hebben het lectoraat Zorg en Veiligheid van

Hogeschool Utrecht en Bureau Regionale Veiligheidsstrategie samen met lokale en regionale partners een virtueel PGA-Lab gebouwd.

Het PGA-Lab is een lerend netwerk dat tot doel heeft de lokale PGA te versterken en veiligheid en sociaal herstel met elkaar te verbinden. Het netwerk biedt zorg- en veiligheidsprofessionals op een laagdrempelige manier toegang tot kennisversterking van de PGA, middels ontwikkelsessies, intervisie, webinars en het delen van best practices. Binnen het PGA-Lab is de pilot ervaringsdeskundigheid opgezet.

Peersupportwerker in Almere

In zowel Almere als Amersfoort is een ervaringsdeskundige betrokken. 'In Almere hebben de ketenpartners gekozen voor een ervaringsdeskundige die als peersupportwerker werkt met jongeren onder de 18 jaar', vertelt Batelaan. 'De ervaringsdeskundige staat naast de jongeren én naast de ouders. Hij heeft zijn kennis niet uit boeken, maar gebruikt zijn eigen ervaring om de jongere een stapje verder te helpen. De herkenning zorgt voor verbinding, de verbinding zorgt voor vertrouwen en daardoor is er minder weerstand. Dat draagt bij aan

DE ERKENNING VAN MENSEN DIE TOT IN DE KERN SNAPTEN WAT IK MEEMAAKTE, WAS WEZENLIJK. ZE LUISTERDEN NAAR WAT IK ZELF WILDE IN MIJN HERSTELPROCES.

de PGA. Door de inzet van ervaringsdeskundigheid kunnen we cliënten nog meer betrekken bij het PGA-proces.'

Martine Batelaan: 'Door de inzet van ervaringsdeskundigheid kunnen we cliënten nog meer betrekken bij het proces.'

Beleidsadviseur in Amersfoort

In Amersfoort werd gekozen voor een ervaringsdeskundige beleidsadviseur. Daarvoor werd Sandor Huisman benaderd. Hij noemt zijn leven tot aan zijn 22ste 'ontwricht' door verslaving en crimineel gedrag. 'Toen ik via het Leger des Heils in contact kwam met ervaringsdeskundigen, is mijn herstel begonnen. De erkenning van mensen die tot in de kern snapt wat ik meemaakte, was wezenlijk. Ze luisterden naar wat ik zelf wilde in mijn herstelproces. Dat vond ik zo mooi dat ik er wat mee wilde doen. Ik heb de opleiding MBO Medewerker maatschappelijke zorg gedaan, met een module ervaringsdeskundigheid, en daarna HBO Ervaringsdeskundigheid in Zorg en Welzijn. Nu ben ik psychologie aan het studeren bij de Open Universiteit.'

Vertragen en vergroten

Intussen werkte Huisman bij de Piet Roordakliniek voor forensische verslavingszorg en was hij aangesloten bij de netwerkgroep van het Expertisecentrum Forensische Psychiatrie. 'Zij

stuurden een vacature door van het PGA-Lab in Amersfoort. Ik werk er nu 8 tot 10 uur als beleidsadviseur voor ketenpartners. Wat ik vooral doe is het cliëntperspectief inbrengen. Ik vind het belangrijk om te vertragen, om te zorgen dat we meer informatie krijgen over de cliënt. Verder kijk ik of we niet vastzitten in denkpatronen en de route aan het bepalen zijn voor de cliënt. Het is belangrijk stil te staan bij de wensen en verlangens van cliënten, om daarop door te vragen en de wensen en verlangens te vergroten. Intrinsieke motivatie is wezenlijk voor herstel. Ik merk dat die term nu vaker valt in de overleggen van ketenpartners.'

Sandor Huisman: 'Intrinsieke motivatie is wezenlijk voor herstel. Ik merk dat die term nu vaker valt in de overleggen van ketenpartners.'

Bevorderende factoren

Uit de pilot blijkt dat ervaringsdeskundigheid een belangrijke toevoeging is bij PGA. Wat heeft daarbij bevorderend gewerkt? Batelaan noemt de vrijheid die zij kregen vanuit het PGA-Lab en de eigen organisatie om de inzet van ervaringsdeskundigen op hun eigen manier ontdekken. 'Er waren vooraf geen verwachtingen over de output', vertelt ze. 'Dat was heel waardevol. Als er van bovenaf te veel wordt vastgelegd, kan het belemmeren.'

Huisman noemt de betrokkenheid van zijn collega's als bevorderende factor. 'Ik vond het in het begin best spannend om advies te geven. Maar mijn collega's waren direct bereid om met me mee te denken. Ze creëerden een veilige basis, waardoor ik al snel dingen durfde te delen. Wel loop ik tegen het beperkte aantal uren aan. Niet iedereen weet wat ervaringsdeskundigheid inhoudt en hoe je ervaringsdeskundigen inzet. Het kost tijd om af te tasten wat mensen nodig hebben om meer kennis te krijgen.'

Stigma rondom forensische achtergrond

Onbekendheid met de inzet van ervaringsdeskundigen én het stigma rondom mensen met een forensische achtergrond maken ook dat sommige ketenpartners het spannend vonden om deel te nemen aan de pilot. 'Het vraagt een beetje lef om samen te werken met iemand die mogelijk geen VOG kan overleggen', aldus Batelaan. Huisman zelf heeft zich niet gestigmatiseerd gevoeld. 'Wel merkte ik dat het voor zorgprofessionals moeilijk kan zijn als een ervaringsdeskundige iets gaat vinden van zijn of haar werk. Zorgprofessionals zijn warme mensen met een groot zorghart. Toch kan het werk op bepaalde punten echt beter, heb ik gemerkt. Het is uitdagend om daarin sensitief te zijn.'

Vertrouwen en gelijkwaardigheid

Huisman vindt dan ook dat medewerkers getraind moeten worden in hoe ze ervaringsdeskundigen kunnen inzetten. 'In de training kunnen verwachtingen worden uitgesproken. En de roze olifant van de forensische achtergrond kan worden benoemd. Het is belangrijk om mogelijke stigma's bespreken voor je met elkaar aan de slag gaat. Daar moet in geïnvesteerd worden. Hoe beter je elkaar kent, hoe beter je dingen tegen elkaar kunt zeggen.'

Batelaan is het volledig eens met Huisman. 'Vertrouwen in elkaar is de basis. Laat de ervaringsdeskundige echt onderdeel zijn van het team. Zorg voor gelijkwaardigheid. En zorg ook voor de ervaringsdeskundige zelf. Die heeft een andere taak dan anderen in het team en dat is niet altijd makkelijk. Zorg dat hij zich gesteund voelt, dat hij ergens terecht kan met dilemma's.'

Inzet ervaringsdeskundigheid heeft resultaat

De uitdaging voor Almere en Amersfoort ligt nu bij de borging van ervaringsdeskundigheid in de praktijk. 'Bij ons is geregeld dat de peersupport-werker kan blijven tot eind van het jaar. Daarna hopen we op subsidie vanuit de gemeente. De uitdaging is te zorgen dat het onderdeel wordt van het beleid. De resultaten zijn ernaar. Het is nog niet allemaal in cijfers uit te drukken, maar uit de tussenevaluatie blijkt dat de inzet van ervaringsdeskundigheid positief werkt.

Cliënten en ouders zijn blij met de peersupport-werker, jongeren gaan minder snel in de fout. We zien dat ervaringsdeskundigheid onze PGA-aanpak volledig maakt wat ten gunste komt van jongeren, ouders én van ons als procescoördinatoren en ketenpartners.'

Huisman merkt een duidelijk verschuiving van perspectief bij ketenpartners. 'Ik zie dat de oplossing vanuit de cliënt mag komen en dat het in de overleggen gaat over het vergroten van de wil tot veranderen, die intrinsieke motivatie. Ik denk dat ik daaraan heb kunnen bijdragen en dat ik kennis over verslaving en crimineel gedrag heb kunnen delen en stigma heb kunnen doorbreken.'

'PGA is maatwerk', vult Batelaan aan. 'Door de inzet van ervaringsdeskundigheid breng je veel meer van de leefwereld van de cliënt aan tafel. De ervaringsdeskundige kan de stem zijn van de cliënt, waardoor je het plan van aanpak nog persoonlijker kunt maken. En ervaringsdeskundigen leren ons ook veel. Over hoe wij dingen zeggen en wat dat oproept. Ook dat is winst.' •

INTERVIEW

HET VERHAAL VAN SANDOR

“”

“IK BEN ZELF EEN VAN DIE MENSEN BINNEN DE PGA GEWEEST EN... IK BEN ERUIT GEKOMEN.”

Sandor werkt als ervaringsdeskundige in Amersfoort bij de persoonsgerichte aanpak (PGA), en is onder andere als adviseur betrokken bij het Advies en Triagepunt (ATP)-overleg. Een overleg voor mannen of vrouwen die woonoverlast veroorzaken danwel dak- of thuisloos zijn. Vaak zijn het inwoners met een forensisch profiel: delictgedrag, eerdere veroordelingen en bekend bij de politie. “Er is overlast binnen de woning of op straat, diefstal of middelengebruik. Soms is er ook sprake van verslaving. Of verblijven er meerdere mensen in die woning die daar echt niet allemaal ingeschreven staan. De woning is vaak wat verslonst, bewoners zijn luidruchtig en soms intimiderend richting de omwonenden.”

Binnen de PGA ben ik een directe collega van de procesregisseurs en de leidinggevende, vertelt Sandor. Zij stellen mij als adviseur de vraag: zou je hier eens mee willen denken? Mijn rol is dan vooral om vragen te stellen, zowel tijdens een ATP-overleg als buiten dit overleg om.

Waarom vragen stellen?

“Kijk, met alle professionals zit er veel kennis over de inwoner aan tafel. Natuurlijk zit daar een maatschappelijk belang achter, zoals het terugdringen van de woonoverlast en mogelijk het verhogen van de veiligheid”. En dat is belangrijk. Maar het is ook belangrijk om vragen te stellen en met deze inwoner te zoeken

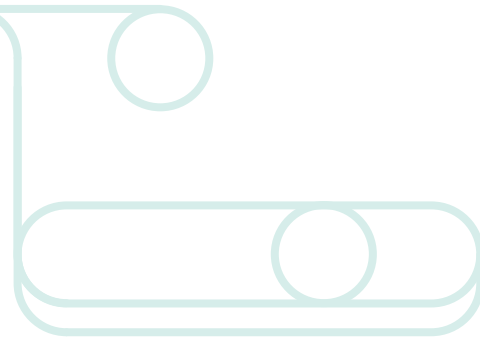
naar een betere toekomst. De vragen die ik stel zijn zoveel mogelijk cliëntgericht. Wat vindt de inwoner überhaupt zelf van de situatie? Het lijkt een hele simpele vraag. Maar toch is het een vraag die niet vaak genoeg gesteld wordt. Te vaak gaat het over wat professionals denken dat goed is voor iemand. Als je voor iemand invult wat goed is, zonder daadwerkelijk te checken wat die inwoner er zelf van vindt dan kunnen we zo maar een half uur aan het praten zijn over de inwoner. “En als je dan op de man af vraagt, weet jij wat de client vindt van deze interventie? Dan is het stil...”

Waarom moeten we vragen naar het perspectief van de inwoner? Weten hoe een client denkt over de situatie geeft inzicht in hun intrinsieke motivatie aldus Sandor. “Als iemand in herstel wil komen dan moet die persoon op de eerste plaats zelf graag in herstel willen komen.” Sandor verwijst naar zijn eigen herstelproces waar dit echt van heel groot belang is

geweest. Wat drijft jou? Wat wil jij nu eigenlijk zelf? Wat wil je echt? Herstel is de kern. Herstel gaat over het (her)vinden van eigen kracht en... het onderzoeken van de eigen kwetsbaarheid!

Waarom is die kwetsbaarheid zo belangrijk in het herstel?

"Kwetsbaarheid binnen herstel betekent voor mij, dat ik in mijn eigen herstelproces weet waar mijn kwetsbaarheid zit. Dat ik weet waar ik lief voor mezelf moet zijn. En dat ik weet waar ik extra aandacht voor mag hebben! Als ik dat niet weet, dan is herstel lastig". Dus die kwetsbaarheid gaat voor mij vooral om het bewust worden van oké, waar zijn dingen waar ik extra moeite mee heb. En op het moment dat ik daar bewust van ben, kan ik daar weer op een bepaalde manier mee omgaan. Juist daar kan ik eigenwaarde uithalen, juist daar kan ik een identiteit uit halen en daar kan ik op voortborduren. Richting geven aan je eigen leven helpt om regie over je eigen leven te pakken. Dat maakt het leven ook waardevol. Ik geloof ook heel erg dat uiteindelijk iedereen mini-herstelprocesjes heeft. Iedereen probeert wel op een eigen manier een fijn leven voor zichzelf in te richten, op zoek naar het kleine, hoe klein dan ook. Het kleine dat iets bijdraagt aan het persoonlijk en uniek maken van jouw eigen herstelproces. Dus behalve het vóór iemand te bedenken, juist de vraag te stellen. Wat wil jij zelf? Hoe zie jij jouw toekomst? Juist vragen kunnen in het klein bijdragen aan het unieke herstelproces van cliënten."

Maar wat als de overlast zo groot is dat er iets moet gebeuren?

Sandor: "Dat is dan wel hoe het in de praktijk soms gaat. Dat er gekozen wordt om mensen uit die buurt te beschermen. Toch geloof ik dat allebei tegelijk kunnen bestaan". De urgentie om in te grijpen is er soms. Tegelijkertijd blijft het belangrijk om het verhaal van de inwoner te horen. Vertraging om dat verhaal te horen is soms nodig ondanks de urgentie. Herstel is vallen en opstaan, overnemen, niet opgeven maar blijven zoeken naar eigen regie. Blijven zoeken naar aansluiting bij de eigen motivatie... Bij dat eigen herstelproces(je). Het is altijd fijn als er iemand is die dan überhaupt naast je staat. "Hoe "vertyft" het ook met je gaat, wat je ook deed. Belangrijk bleef dat mij de vraag gesteld werd, wat wil jij? En dat er iemand naast mij stond."

Hoop

"In mijn eigen herstelproces heb ik heel vaak hoop verloren. Ik dacht, nu lukt me niet meer, ik kan het niet meer. Op een bepaald moment ga je jezelf schikken naar wat hulpverleners goed voor jou achten. En als er op dat moment, dus op het allerlaagste van het laagste gevoel, er alsnog iemand is die vraagt: wat wil jij? Dan kan dat vlammetje van hoop en motivatie blijven bestaan." Anders ga je mee met wat een hulpverlener denkt dat wat goed is. Dat lijkt mooi, maar dan val je misschien daarna keihard terug. Omdat je doet wat die hulpverlener denkt wat goed voor je is. En niet wat jij zelf wilt. "Ik denk dat dat het vooral is, hoop. Die hoop maakt dat je het blijft proberen om zelf te veranderen."

Een beetje hoop geven aan bewoners die in de PGA zitten, da's m'n inzet. Maar ik ben ook nederig. Ik denk niet dat ik iemand kan veranderen. Ik ben zelf één van die mensen binnen de PGA geweest en ik ben eruit gekomen... Ik bedoel maar... Ik kan hoop bieden. En dat is waar ik mij in m'n rol als adviseur binnen de PGA voor inzet; vragen stellen en hoop bieden. •

8

“““

**“DIE HOOP MAAKT DAT JE
HET BLIJFT PROBEREN OM
ZELF TE VERANDEREN.”**

INTERVIEW

HET VERHAAL VAN MYRYO

“HET MOET GEWOON VERLENGD
WORDEN VOOR DE JONGENS. WANT
HET IS GEWOON NODIG IN ALMERE.”

Voor acht uur per week werkt Myryyo als peersupport werker binnen de PGA Almere. Met negentien jongeren heeft hij dit afgelopen halfjaar contact gehad. Hij deelt zijn ervaringen. Welke jongeren spreekt hij? En waarom is het belangrijk dat hij hen spreekt?

“Ik heb het gewoon meegemaakt, ervaren, gevoeld, geproefd....De straat, de gevangenis, de druk, de groepsdruk van buitenaf, van de buurt en op school. Dat je je best probeert te doen, maar al in een

bepaald hokje wordt geplaatst omdat je bepaalde dingen al hebt gedaan. Dat zie ik gewoon terugkomen bij die jongens.”

Myryyo doelt op het pubergedrag van de jongeren. Ook ik had echt geen zin in school. Dat zie ik vaak terugkomen. Ze hebben behoefte aan hun vrije tijd, niet naar school, wel spijbelen, lekker met je vrienden hangen. Gewoon genieten... Dat komt niet alleen vanuit henzelf maar vanuit hun omgeving.

Ik probeer dan wel het gesprek met hen aan te gaan. “Ik snap het waar je je bevindt en hoe je je voelt...maar het is ook belangrijk om een papiertje te hebben. Om iets te hebben waar je in de toekomst wel wat aan hebt. Nu dat snelle geld maken is leuk, maar het is snel geld, niet voor de langere termijn. En een diploma... ja dat wel.”

Hoe pak je dit aan?

Ik ga thuis langs, bij de jongens en hun familie, mee naar school, naar instanties, naar de ronde tafelgesprekken en zit dan letterlijk naast de jongere en zijn familie. Ik haal ze soms letterlijk uit hun bed, met toestemming van hun ouders. En ja, ik probeer ook ouders te spreken. “Hoe is de situatie thuis? Hoe gaat het nu op school? En waar lopen jullie als ouders tegenaan?” Van daaruit ga ik dan aan het werk, letterlijk samen fitnesssen met de jongens. En zo kom ik in gesprek met hen. “Wat speelt er nu? Waar loop je nu tegenaan? Wat is er nodig op dit moment? Wat kan de situatie verbeteren?”

“”

**“JE KUNT ZE NIET OVERAL
VOOR BEHOEDEN, MAAR JE
HOUDT EEN LIJNTJE, JE
PRAAT MET ELKAAR EN JE
PROBEERT HEN ZELF TE
LATEN GROEIEN, TE
BESEFFEN WELKE KEUZES
ZE MAKEN.”**

Tijdens het fitnessen spreken we over vrije tijd, vrienden, thuis, over echt alles. Het is contact maken door samen te fitnessen. Fitnessen is de brug in het contact, het geeft positieve energie, een beter zelfbeeld... het doet hen echt wat. Al na vier, vijf keer trainen zien jongeren zelf verandering. Ze kijken anders naar zichzelf, hun zelfvertrouwen groeit, er ontstaat positieve energie en ze voelen zich lekkerder in hun vel.

10

En wat nou als zo'n jonge gast zegt van ja, joh, maar voor een rotloontje van 15 euro per uur, zoveel uren, hard werken... Dan liever een klus in een middagje. Wat zeg je dan?

“Wat jij doet daar zit heel veel risico's aan vast. Wat ik doe, is safe. Ik maak gewoon wit geld. Ik hoef me niet over mijn schouder te kijken of me druk te maken dat ik word gezocht voor een kiloetje drugs dat is uitgehaald of afgepakt. Daar zitten echt risico's aan. Er zitten geen risico's aan mijn werk.”

Neem de jongen met wie ik in het verleden contact had en laatst weer tegenkwam. Koppig en eigenwijs zocht hij het snelle geld. Hij werd opgepakt en toen ik hem daarna thuis sprak zei hij: “had ik maar naar je geluisterd, dan zat ik nu, in de zomer, niet hier met een enkelband thuis. Dan was ik nu vrij geweest.” Hij is nu uit detentie, maar eigenlijk ook niet vrij. En dat voelt heel zwaar bij die jongen. Dat is één van die risico's.

Myryo's werk gaat over het leggen van verbinding, het zorgen voor vertrouwen en versterken van de eigenwaarde van de jongens. “Je kunt ze niet overal voor behoeden, maar je houdt een lijntje, je praat met elkaar en je probeert hen zelf te laten groeien, te beseffen welke keuzes ze maken.”

Wat is nu jouw positie in je contact met de jongere, hun ouders, andere hulpverleners?

Ik positioneer mezelf altijd aan de kant van de jongeren en de ouders. Dat is ook automatisch de plek die ik inneem bij zo'n ronde tafel gesprek bij de PGA. De jongere en de ouders moeten zien en voelen dat er ook iemand voor hen aanwezig is die onafhankelijk is. Vaak is het een ronde tafel met de politie, de hulpverleners, school etc., kortom veel partijen. Da's best wel heftig zijn voor de jongere. Dus dan probeer ik toch die druk weg te nemen door te laten zien dat ik er voor jou ben. Ik sta aan jullie kant.

Ik ken die druk van vroeger, toen ik als client aan zo'n tafel zat. Al snel heeft zo'n jongere het gevoel dat iedereen tegen hen is. Uiteindelijk zijn ze er om te helpen. Maar op dat moment komt dat niet binnen. Je bent opgeroepen door de politie, meestal niet je grootste vriend, en dan die instanties er bij, ook school... Dat roept sterke gevoelens op. Jongeren vallen dan stil en vertellen later: ik voel me daar niet, ik kan me daar niet in vinden.

Ik vind het belangrijk dat jongeren zich op hun gemak voelen. En ja, soms duurt het even voordat ze gaan vertellen. Maar het belangrijkste is dat ze mij kunnen vertrouwen. Ik zeg ook: ik ben geen hulpverlener. Ik ben een ervaringsdeskundige, ik heb het op dezelfde stoel gezeten als jij. En dat maakt de onderlinge klik die we hebben.

“Kijk, wanneer ik een jongere de fout in zie gaan, dan ga ik het gesprek aan. Kan het nog onder controle blijven? Kunnen ze ervaren en leren? Maar loopt uit de hand, dan zal ik zeker wel aan de bel trekken.”

Wat gebeurt er als je onder die druk meebeweegt en de jongere met een interventie wilt behoeden voor zijn misstap?

Myryo: “Dan word ik ook weer als een hulpinstantie gezien en dan verlies ik mijn kracht, zeg maar, als ervaringskundige.” •

OVER DE INTERVIEWER

MARTIJN KOLE is als ervaringsdeskundige onderdeel van de mondiale herstelbeweging en lid van het Blauwe Paard Netwerk. Binnen de Persoons Gerichte Aanpak (PGA) en het PGA Lab adviseerde hij over de inzet van ervaringsdeskundigheid. Daarnaast begeleidt hij interviews voor PGA coördinatoren.

Martijn interviewde Myryyo Ballantine, peer supportwerker binnen de Persoons Gerichte Aanpak in Almere en **Sandor Huisman**, adviseur ervaringsdeskundigheid binnen het netwerkoeverleg van professional in de Persoons Gerichte Aanpak Amersfoort. Myryyo Ballantine en Sandor Huisman zetten hun ervaringskennis en kunde op een verschillend in. In gesprek met Martijn vertellen zij hoe!

Blauwe Paard

11

'ervaringskennisplein.

Het Ervaringskennisplein is een vindplaats van kennis over de inzet van ervaringskennis en -deskundigheid. Het is een specialistische bibliotheek voor iedereen die vragen heeft over ervaringskennis en -deskundigheid. Het Ervaringskennisplein helpt je om meer en beter gebruik te maken van ervaringskennis en -deskundigheid in beleid, hulpverlening, onderzoek en onderwijs.

Aan het Ervaringskennisplein is een helpdesk verbonden die bezoekers kunnen raadplegen met al hun vragen over ervaringskennis en -deskundigheid. Vul op het contactformulier je vraag in en stuur het toe. Jenny de Jeu beheert de helpdesk. Zij is zelf ervaringsdeskundige en helpt je verder. Bijvoorbeeld als je informatie zoekt die je niet kunt vinden. Of als je meer achtergrondinformatie nodig hebt.

Kennis over de inzet van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid

ervaringskennisplein.nl

WETENSCHAPPELIJKE

KENNIS

OVER

Binnen de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) is al enkele jaren ervaring opgedaan met de inzet van ervaringsdeskundigheid binnen het zorgaanbod. Daar is veel geleerd over zowel de inzet van een peer-supporter. Hieronder een samenvatting van verworven wetenschappelijk inzichten.

12

Specifiek voor de inzet van peer-support weten we dat het bijdraagt aan het herstelproces van cliënten. Belangrijke werkzame mechanismen zijn:

1. Het lukt de peer-supporter contact te leggen met cliënten waar dat professionals niet altijd lukt. Dat komt door hun laagdrempelige, gelijkwaardige en menselijke benadering die vertrouwen en openheid stimuleert.
2. Het delen van eigen ervaringen door de peer-supporters zorgt voor herkenning bij cliënten. Dit normaliseert gevoelens en biedt perspectief en hoop en stimuleert cliënten om patronen te herkennen en te doorbreken.
3. De peer-supporters staan naast de client. Hierdoor ontstaat een emotionele band wat het gevoel van eigenwaarde en welzijn vergroot.
4. De peer-supporters verlenen verschillende soorten steun. Praktische steun door het helpen bij dagelijkse zaken zoals bijvoorbeeld uitkeringen, afspraken, medicatie. Maar ook emotionele en informatieve steun bieden, helpen navigeren in het zorgsysteem en vergroten sociale vaardigheden. Resultaten zijn minder stress, meer regie over het eigen leven, afname van eenzaamheid, en verbetering van het algemeen functioneren.
5. De peer-supporters zorgen voor een betere verbinding tussen de client en zorgverleners. Ze vormen een brug tussen cliënt en zorgverleners, vooral bij stagnaties in het traject. Ze geven waardevolle feedback over hoe cliënten zorg ervaren, wat leidt tot beter afgestemde hulp. Ze dragen bij aan overleg over herstel- en ontwikkelingsprocessen en creëren ruimte voor de stem van de cliënt. Dit leidt tot meer aandacht voor zeggenschap, herstel en empowerment.

INZET ERVARINGSDESKUNDIGHEID

“”

**HERSTEL IS EEN COMPLEX
PROCES VAN ZOEKEN,
VALLEN EN OPSTAAN.**

13

Bij inzet van peersupport specifiek voor jonge mensen met delict gedrag blijken vergelijkbare mechanismen te spelen. Inleven in de jongere en een geloofwaardig rolmodel zijn, juist vanuit het eigen delictverleden, spelen een belangrijke rol. Ervaringsdeskundigen ontkennen hun eigen delictverleden niet, maar grijpen daar op terug om te laten zien dat verandering mogelijk is. Juist de herkenning, 'hij was ook zo' maakt het makkelijker een band op te bouwen en vanuit gelijkwaardigheid het contact aan te gaan. En zij delen hun ervaring dat afbouw van delictgedrag en herstel een complex proces van zoeken, vallen en opstaan is. •

Met dank aan Violet Petit-Steeghs projectleider BE-grip Erasmus School of Health Policy & Management

Mocht je meer willen weten, hieronder enkele informatieve bronnen:

Barker, S. L., & Maguire, N. (2017). Experts by experience: peer support and its use with the homeless. *Community mental health journal*, 53(5), 598-612.

Lenkens, M. (2022). More than a Mirror: Mechanisms of experiential peer support for young people engaging in criminal behaviour.

Oborn, E., Barrett, M., Gibson, S., & Gillard, S. (2019). Knowledge and expertise in care practices: the role of the peer worker in mental health teams. *Sociology of Health & Illness*, 41(7), 1305-1322.

Watson, E. (2019). The mechanisms underpinning peer support: a literature review. *Journal of Mental Health*.

I DON'T WANT
YOU TO
SAVE ME.

I WANT YOU TO
STAND BY
MY SIDE
AS I SAVE
MYSELF

PGA APP

DOWNLOAD NU!

“HÉT DIGITALE PLATFORM **VOOR** EN **DOOR** PGA-PROFESSIONALS”

DE VOORDELEN

- Vind je **PGA-collega's** in heel Midden-Nederland met één klik in het smoelenboek.
- Elkaar **helpen**, van elkaar **leren** en **samenwerken**!
- Stel vragen, start een poll of deel tips, succesverhalen, interventies of vraag om woningruil. Groep aanmaken met je naaste burens? Ook zo gepiept!
- Altijd op de hoogte van actueel **nieuws en bijeenkomsten**.
- Alle **bestaande PGA-producten** binnen handbereik, zoals:
 - PGA-Monitor
 - Privacyconvenanten
 - Samenwerking ZSM
- Alle **nieuwe PGA-producten** binnen handbereik, zoals:
 - Lokale PGA-routekaart
 - Webinars en podcasts

KANSEN ONTDEKKEN

WIL JE AAN DE SLAG MET ERVARINGSDESKUNDIGHEID BINNEN DE PGA?

PAK EEN PEN EN ONTDEK SAMEN MET JE TEAM WAAR JULLIE STAAN ÉN WAAR NOG KANSEN LIGGEN!

1

Wat weten we over ervaringsdeskundigheid?

Informeer jezelf en je ketenpartners:

- Wat is het precies?
- Welke ervaringen zijn er al binnen de PGA?

2

Waarom willen we dit?

Onderzoek gezamenlijk:

- Waarom willen we ervaringsdeskundigen betrekken?
- Wat voegen zij toe aan het PGA-team?
- Wat hebben wij samen te leren om dit aan te gaan?
- Is er draagvlak bij collega's, managers en onze eigen burgemeester?

3

Draagvlak organiseren, laat collega's, ketenpartners, managers, bestuurders, meedenken:

Wat gaat de ervaringsdeskundige doen? :

- Voor welke doelgroep(en)?
- Wat moet hij/zij dan kunnen in deze rol?

Zet dit je aan het denken? Wil je een werksessie organiseren voor jouw lokale team? Wil je bespreken hoe je hiermee aan de slag kunt? Neem dan contact op met m.batelaan@ggdflevoland.nl en sfn.bommel@amersfoort.nl

4

Wie zoeken we?

Stel een profiel op:

- Relevante ervaring (bijv. detentie, verslaving, zorgmijding)
- Opleiding tot ervaringsdeskundige
- Hoe werven we hen?
- Hoe gaan we om met VOG-eisen?

5

Vorbereiding & Begeleiding

Regel vooraf:

- Een aanspreekpunt binnen het team
- Intervisie of reflectie-momenten

6

Praktische Afspraken

Zorg voor duidelijke randvoorwaarden:

- Werkplek en toegang tot informatie/dossiers.
- Vergoeding en onkosten.
- Aansluiten bij relevante overleggen in een gelijkwaardige positie.

7

Communicatie

Leg helder uit aan cliënten, collega's en ketenpartners:

- Wat doet een ervaringsdeskundige? (bijv. infographic voor inwoners/cliënten)?
- Hoe blijft iedereen op de hoogte en hoe delen we opbrengsten en inzichten?

8

Effectmeting

Maak zichtbaar wat het oplevert:

- Feedback van ervaringsdeskundigen, cliënten en team
- Verhalen verzamelen
- Momenten voor gezamenlijke evaluatie inplannen

!

Klaar om te starten?

Checklist:

- ☐ Doel en meerwaarde helder
- ☐ Rol en grenzen afgebakend
- ☐ Profiel en werving geregeld
- ☐ Begeleiding en ondersteuning geborgd
- ☐ Praktische zaken afgestemd
- ☐ Communicatie voorbereid
- ☐ Evaluatie ingepland